

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Sonete bihorene

Av. Dr. Pașcu BALACI

Treimea viorii cu goarnă

Meșterul

Cu goarnă-i vioară veche-n sat,
O alta-n astă lume ca ea nu-i:
Proprietate sacră-a nimănu.
Sunt dezertorul care n-a uitat

Cioplirea ei în trup de lemn, curat,
De-un meșter ce umbla prin munți hai-hui,
Binețe dându-i numai umbra lui
Ce se topi-ntre stânci când s-a-nnoptat.

De-atunci,o goarnă, trâmbiță de foc
Aprinde inimi de țărani tăcuți
Ce strigă doară la război și joc

Și-n restul vieții, ei rămân zei muți,
Tot sămănând o horă într-un loc
S-o secere doar când se simt pierduți.

Jocul Vatra

Duminica, în zori, o învârtită
Înțepă somnul cu un vârf de-arcuș:
Sărim precum soldații din culcuș
În uliți ca-azvârliți de dinamită

Și ne gătim buimaci într-o clipită,
Setea ne-o stinge apa din căuș,
Iar soarele îl bem drept gălbenuș
Când ne-aruncăm în *vatra* de ispită.

Un nor de praf mă-nalță până-n cer,
Tu de-ai lovi cu un cuțit în mine,
El s-ar izbi într-un mănunchi de fier

Că sunt o zi nemuritor, străine.
Când mă-nvârtesc stăpân și prizonier
Pe sub grumazul ceterii divine.

Testament

A tatălui, a fiului, a mea,
Vioara nemuririi-n cotă parte
Ți-o las acum cu limbă grea de moarte
Și inima în piept de o oca.

Tu poți să mă arunci pe unde-i vrea,
Sunt un bătrân neștiutor de carte,
Dar fă-i, te rog, viorii, mai aparte,
Cutie cu pieptar de catifea.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Și sprijin-o-n grumaz de sărbători,
Chiar de nu-i ști, ea singură-o să cânte,
Doar s-o mai ștergi din când în când cu flori,

Ca toți feciorii aprigi s-o descânte
Și nu îmi pune babe bocitori,
Ci lasă goarna, lacrăma să-mi zvânte.

Bătrânii mei părinți se țin de mână,
Se pregătesc de altă cununie.
Cădelnița de bronz e o stihie
Hipnotică: amenință și-amână.

Din tot ce-a fost, nimic nu-i la-ndemână,
Decât biletul prins în pălărie
Pentru a noii nunți călătorie,
Când urcă-se-n caleașca de țărână.

Butucii roților înnoadă anii
Și-nvârt în uliți aura de spițe,
Iar vânturile- telegarii stranii,

În goană mușcă fânul din căpițe;
Spre-un alt pământ, cu ochii-nchiși, Titanii,

Încep să urce-o scară de noițe.

Primăvara

Satul se naște-n fiecare an
Cu ursitoarea paparudă luna,
Iar plânsu-i dârz în leagăn e furtuna.
Se învelește-n cer ca-ntr-un suman

Și se trezește uns cu mir, țăran,
Acoperind cu brazde văgăuna.
Vine din hău acum și-ntotdeauna,
Tot câmpul să-l cunoască suveran.

Acolo, însă, ca-n galera scundă
Înfige vâsle-n marea de pământ:
Semințe cad prin stropi să se ascundă

În cuiburi mici cu humusul veșmânt
Și valuri de țărână le scufundă
Sursănd chivotul morilor de vânt.

Vara

Când soarele, ca boul înjugat,
Căruța lumii trage-ncet spre apus,
Desfășurând lumina de pe fus,
Spre zilnicul lor idol venerat

Se tot înalță la hotar de sat
Pe catalige de-aur,cât mai sus,

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Exodul de războinici, nesupus
Și tot pământul e împresurat.

Ei seara-asvârlu sulitele-n nori
Și din burdufuri sfinte vinul cură,
Iar stelele par speriați prigori

Țâșnite ca silabele din gură
Când ucenicii neascultători
Au dat semnalul de năvălitură.

Toamna

Din satu-asediat ies rînd pe rînd
În zalele de cânepă țărani,
Purtând pe umeri acvilele stranii
În carele de luptă, hurducând.

Se-aude-un orologiu sus bătând
Și Gheorghii și Vasilii și Ioanii
Se duc la cruciade în toți anii
Să libereze sfântul lor mormânt.

Într-un târziu, la țărmul mării-apare
Convoiul de căruțe de pe dealuri,
Până la stele pline de odoare

Și-oștirea mută vede de pe maluri
Arca lui Noe – o opincă mare
Târând încet nojițele de valuri.

Iarna

Ei au văzut ce trebuiau să vadă,
Se pot întoarce iar pe vechiul drum,
Tânjind de dor, ca spre Capernaúm
Cu prada de război în car, grămadă.

Nu e pe lume o mai grea spovadă
Decât aceea ce o plîng acum:
Cum soarele-i vârtelniță de fum
Și-aruncă-n ochi funingini de zăpadă!

Dar în cetatea satului se-aude
Neînfrînta garnizoană de femei
Și podul e lăsat pe frînghii ude

Să intr-n case rătăciții zei:
În dragoste flămândă să asude,
Când,iar țărani, se seamănă pe ei.

Abia când mor greoi se-ncalță
În satul meu țărani desculți,
Că tot printr-un Ardeal de munți
Umblă pe lumea ceealaltă.

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Din lăzi de zestre plânse-n daltă
Scot albituri ca pentru nunți,
Din pod bocanci de foști recruți
Și sângele în ei tresaltă.

În pumnii strânși ascund pământul
Din care-au izvorât mereu;
Sumanele le umflă vântul,

Pornesc în marș spre Dumnezeu
Și li-e corabie mormântul
Cu ea pluti-voi cândva eu.

Pegasul meu e-un bivol mare-n sat,
El clatină un munte cu copita,
În ochi îi strălucește dinamita
Când zboară peste râpe de păcat.

Cu aripi roșii fulgerând zăltat,
Cu stele noi el seamănă orbita,
Iar, toamna, luna fumegă ca pita
Când iese din cuptoru-nfierbântat.

Eu mă prefac în pruncul care-am fost
Și călăresc pe lata lui spinare,
În umbră-i aflu astăzi adăpost,

Când este frig, m-apropie de soare;
Târziu, ne-ntoarcem frânți în satul nost'
Și-n iesle anii mei îi pun mâncare.

Tata ascunde-n sân săcurea,
Fierul să-i țină de răcoare
În arșița năucitoare
Când singur piept dă cu pădurea.

El caută doi brazi aiurea,
Cu trupuri drepte, lumânare,
Frați din aceeași născătoare,
Se roagă blând la amândurea

Să-l ierte că îi duce-acasă,
În șopru-i geluiește c-o rindea
Și mângâie ca pe-o mireasă

Cămașa tare pentru clipa grea:
Mantia-n țesătura cea mai deasă
Și care se îmbumbă cu o stea.

La horă-n sat nu mă mai duc
La horă-n sat nu mă mai duc,
Mă simt ca javra de străin;
Chiar între țânci mă simt mezin
Iar între-ai mei îs singur cuc.

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Și nu știu încotro s-apuc:
La crâșmă să mă-mbăt cu vin,
La un altar să strig: Amin!
Și simt de viu cum mă usuc.

Dar goarna freamătă-n vioară,
Ca un prâsnel mă-nvârt pe loc;
Trântesc a inimei povară,

Caut trifoi să am noroc;
Mă-nvârt cu vântu-n subțioară,
Pe toți ca să-i întrec la joc !

Ah, unde mi-i pruncia rară
Când mă trezeam s-alerg pe munte
Cu visul șiroind pe frunte
Din rana somnului hoinară ?

Când satul eu credeam că-i Țară
În care intri doar pe-o punte,
Iar steaua serii-i un grăunte
Țâșnit din stogul de secară...

Când mă duceam cu tata-n zori
Pe-o uliță scoborâtoare
În câmp să dezgropăm comori

Și mângâiam un pui de soare
Ascuns în cuibul lui din nori:
Cât de bogat voi fi fost oare ?

Nici cea mai sfântă poezie
Nu-mi poate absolvi păcatul
Cumplit de a fugi din satul
Unde-am mâncat prima lipie.

Îi port un jug de datorie
Pe greabăn-n lungul și de-a latul
Asfaltului pe care batu-l
Cu tălpi roase de erezie.

Aș vrea să-nconjor tot pământul
Pornind din sat și strâns c-o sfoară
Și să revin la sfânt mormântul

Părinților surpați în ceară:
Și-au dezvelit coperământul
Și-i văd cu bivolii cum ară...

Când poposesc în Șebișul străbun
Când poposesc în Șebișul străbun
Și mă destram în Crișuri azi ca ieri,
Tot calc pe bolovanii de tăceri

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Și simt că mă întorc dintr-un surghiun.

Prime-amintiri pe un răboj le pun,
În satul meu băui întâiul zer;
Lumea-i un sipet cu tavan de cer,
Dar auru-i ascuns în ăst cătun!

Sătenii ardică-n vânt căpiți de nori
Iar curcubeul toarnă apă-n cantă
Și seara în armura de splendori,

Pe sub o poartă de triumf gigantă,
Fecioarele cu trupuri de viori
Visează-se în nunta fascinantă...

Inima mea este o urmă
Lăsată de-un desculț picior
În mîlul Crișului sonor
Ce în april mari doalme scurmă.

Pe lângă ea se-nvârte-o turmă
De mulți ipochimeni cu spor
Și printre ei greu mă strecor
Și plâng că dragostea mă curmă.

Ca un papuc fin de mireasă
Rămas-a amprenta argintie:
Frumoasa mea, tu nu ai vrea să

Încalți acum și-n veșnicie
Ghiduș contur de profeteasă,
Să mă deslegi că-s șerb pe glie !

În unda Crișului Pietros
Văd cum se scaldă Heraclit
Și eu, discipolul orbit
Îmi aștern sufletul pe jos

Ca să se șteargă el sfios.
Apoi se zvântă fericit:
Aceași apă a găsit
Botezul lui maiestuos.

Când n-oi mai fi, aceeași undă
Se va -nălța la cer ca nor,
De fulgere n-o să se-ascundă

Ci fi-va-le conducător
Când piatra uliței inundă
Blîndul Iisus Pantocrator.

Întoarce-oglanda la perete
Să nu își vadă răposatul
Umbra și să-nspăimânte satul

AVRAM IANGU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Strigoiul lui ca un erete

Iar dacă-ți este cumva sete,
Așa cum știe-se-n tot natul-
Să se sfârșească îngropatul
Și schimbă apa într-aceste.

Când boii cu prescuri de grâne
În coarne-l scot din sat domol:
-Amu, te -i hodini, stăpâne,

*Nu dai pământul rostogol,
Sus, cerul tot cu car rămâne,
Dar pentru noi, el este gol!...
Eu știu în România un loc straniu,
Cel ce vă scрие,acolo, s-a născut:
Spre pustă munții-au ridicat un scut
Și guri de mină par găvane-n craniu.*

*În brazi giganți sunt sfeșnice de staniu
Sub care-ai mei securile-și ascut,
Ori, muți, făcându-și cruce, intră-n șut
Să scoată-n unghii aur și uraniu.*

*Spre slava aedă frunzele de laur
Aici le-a scoborât chiar Dumnezeu,
Orice creștin își este sieși faur*

*De la micuțul leagăn pân-la copârșeu
Și-orice străin iradiat cu aur
Nu poate dezerta din plaiul meu.*